

Előrejelzés 2017-re

(Összefoglaló, 2017. március 29.)

Tavaly a magyar gazdasági növekedés erőteljesen lassult az előző két évhez képest, főleg az EU-források visszaesése, emiatt a beruházások zuhanása nyomán. A GDP pontosan a GKI által prognosztizált 2%-kal, a kormány által jelzett 2,5 és az MNB szerinti 2,8%-nál lassabban fejlődött. A nemzetközi összehasonlításra alkalmas adatok szerint az év egészében a bővülés üteme (1,8%) azonos volt az EU átlagával, a régióban azonban csak Ész- és Lettországét múlta felül. Különösen Románia és Bulgária növekedett lényegesen gyorsabban. A beruházások az EU 2% közeli átlagos bővülésével szemben 15%-kal zuhantak, a lakosság fogyasztása viszont az EU 2,7% körüli átlagánál sokkal gyorsabban, 4,2%-kal bővült. Egyedül a fogyasztás húzta a gazdaságot. A magyar ipari GDP 0,8% növekedési üteme elmaradt az EU 1,5% közeli átlagától. A magyar gazdasági növekedés ideje – mindenekelőtt az EU-támogatások növekedésének köszönhető – gyorsulásában teljes az egyetértés; az előrejelzett mérték 3 és 4% között szóródik. A GKI - elsősorban a korábban gondoltnál is jóval gyengébb tavalyi beruházási teljesítmény bázisát miatt – 3%-ról 3,2%-ra emelte 2017. évi GDP-prognózisát. Ez felúton van az IMF 3%-os és az EU 3,5%-os előrejelzése között, s alacsonyabb a kormány 4,1%-os várakozásánál. Termelési oldalról a gazdaság dinamizálója a tavalyi visszaesés nagy részét ledolgozó építőipar és a már tavaly is gyorsan bővülő kereskedelem lesz. A mezőgazdaság kivételével – ahol a tavalyi kiugrás után „természetes fogyás” várható – azonban várhatóan minden ágazat bővülni fog. Az infláció gyorsul, a külső és belső egyensúly kissé romlik, de kedvező marad. A hosszabb távú fejlődést meghatározó fő tényezőkben (az intézmények működésében, a szabályozás egyediségében és a piaci megoldások háttérbe szorításában, valós szerkezeti reformok elkezdésében) nem várható érdemi javulás. A kommunikációban a versenyképesség egyre gyakrabban jelenik meg, de ehhez két dolog kellene: több verseny és több képesség.

A **világgazdaság** növekedési üteme 2017-ben kissé gyorsul, elsősorban a felzárkózó országok, azon belül is a nyers- és fűtőanyag-termelők (Oroszország, Brazília és a közel-keleti kőolajtermelők) valamint az USA némi dinamizálódása nyomán. Ugyanakkor a II. világháború után kialakult **világgazdasági rendet, a globalizációs folyamatot nagy kihívások érik**. Donald Trump izolacionista és protekcionista elképzeléseinek megvalósulása átrendezheti a világ erőközpontjainak kapcsolatát, visszafoghatja a világkereskedelemtől korábban várt gyorsuló bővülését. Az **EU** jövőjét a **Brexit** időzítése és módja, néhány fontos tagállamában sorra kerülő választás, valamint a görög és az olasz pénzügyi-gazdasági helyzet befolyásolja jelentősen. Emellett a **világgazdaság kegyelmi állapota** – a rendkívül alacsony kamatlábak és energiaárak, ami Magyarországnak előnyös – lassan véget ér.

Az EU **konjunktúraindexe** februárban a 2016 végénél valamivel magasabb volt. A **GKI konjunktúraindexe** mintegy három éve viszonylag szűk sávban ingadozik, márciusban ennek tetején volt. Az építőipari bizalmi index tizenkilenc, a fogyasztói tizenegy éves csúcsára került.

A magyar **gazdaságpolitikában** egyidejűleg van jelen a folyamatosság – ezen belül az EU-forrásokra is támaszkodó belső és külső egyensúly – megőrzése, valamint a jelenlegi helyzet fenntarthatatlanságának – így az alacsony bérre alapozott növekedés kifulladásának, a versenyképesség romlásának, az EU-forrásoktól való túlzott függésnek – a felismerése. A **populista erő** tavaly világszerte tapasztalható előretörésében a kormány eddigi politikájának, **EU elleni „szabadságharcának” igazolását** látta. Ezt a folyamatot azonban a holland választások megtörték, s hasonló eredmény valószínűsíthető a francia és a német választások után is. 2017 aligha lesz az

„európai lázadás éve”. Az EU-n belül felerősödött az **integráció – legalább szűkebb körben való – megerősítését** óhajtók hangja, a feszültségek **alkalmazkodás** útján való kezelésének keresése. Ez az egyének (munkavállalók), az egyes országok valamint az EU egésze versenyképességének javítását igényli. Az exportorientált magyar gazdaság számára a **bezárkózás, az EU belső, döntéshozó magjából való kiszorulás** – a nemzeti mozgáster esetleges szélesedése ellenére – **stratégiai hiba**.

A **lakosság fogyasztása** a 2016. évi 4,5%-os növekedéssel elérte a tíz évvel korábit. 2017-ben immár **ötödik éve tart** a fogyasztás bővülésének **gyorsulása**. A reálbér és jövedelem növekedése ugyan 2017-ben kissé lassul, a **fogyasztás** dinamikája azonban az áthúzó hatások, a nettó hitelfelvétel lassú megindulása, valamint a vásárlási hajlandóság erősödése következtében 5% körülire **gyorsulhat**. A költségvetési szférában élénkülő béremelés, a minimálbér megugrása, s ennek következtében a bértorlódás elkerülése miatt más fizetési kategóriákban való bérfelállítás kikényszerítése nyilvánvalóan része a **választási gazdaságpolitikának**. Ugyanakkor ez államháztartási szempontból **„takarékos”** megoldás, mivel a béremelések adóterhe ellentételezni tudja az adócsökkentések hatását. Mivel azonban ingyen ebéd nincs, ennek ára a vállalkozások (főleg a kicsik) versenyképességének romlása.

Az **állóeszköz-felhalmozás** 2016-ban az EU transzferek visszaesése miatt 15,5%-kal csökkent. Idén az **újrainduló EU beruházási ciklus hatására legalább 8%-os bővülés** várható. A beruházási ráta a 2014-2015. évi 21,7%-ról 2016-ban 17,8%-ra zuhant, majd 2017-ben 18,5%-ra emelkedik, ami egy közepes fejlettségű ország esetében alacsony. A 2014-ben indult új EU költségvetési periódus pályázatait még idén meghirdetik, a fő cél azonban továbbra is a gyors pénzköltés. A pályázóknak megítélt támogatás ugyan 3950 milliárd forint, a 2014-2020-as ciklus forrásaiból azonban eddig csak 1735 milliárd forint elköltésére került sor. Ráadásul - mivel a nagy projekteket előre vették, hogy a **számláló „pörögjön”** -, a kifizetések jelentős része előleg, s e területeken még nem kezdődött meg az érdemi tevékenység.

Az **ipari** termelés két kedvező év után 2016-ban még 1%-kal sem bővült. Az ideai kilátások is elsősorban az autópártól függenek. A termelés 2017-re várható 3,5%-os növekedését segíti az Apolló gumiabroncs-gyár belépése. Az **építőipar** a tavalyi közel 19%-os visszaesés után az idén erőteljes növekedésre vált, a bővülő uniós kifizetések és a lakásépítés emelkedése alapján idén akár 15%-os építőipari bővülés is elérhető (a szint még így is a 2015-ös alatt marad). A 2016. évi 10 ezer után idén 14-16 ezer lakás átadása várható. A **mezőgazdasági GDP** a tavalyi közel 17%-os emelkedés után 2017-ben átlagos időjárás esetén várhatóan kissé (5%-kal) alacsonyabb lehet, mivel az alkalmazott agrotechnika miatt a teljesítmény továbbra is erősen függ az időjárási viszonyoktól, s így igen ingadozó. Az agráriumban 2010 óta négy évben volt kétszámjegyű növekedés és két évben kétszámjegyű (több mint 20%-os) visszaesés, s mindössze egyszer 5% körüli változás. A **szolgáltatási GDP** 2017-ben kb. 3,3%-kal, a nemzetgazdasági átlagnál és az előző évinél is kissé dinamikusabban bővül. Növekedés döntően az üzleti szolgáltatásoknál várható, melyek közül 2017-ben leggyorsabban a kereskedelem-turizmus és a telekom-ágazat növekszik, de a tavalyi egyedül visszaeső pénzügyi ágazat is bővülni fog.

Az **árak és szolgáltatások kivitele** 2016-ban szinte a behozatallal azonos ütemben emelkedett, de ezen belül az árukivitel kissé elmaradt a behozataltól, míg a szolgáltatásexport 4 százalékponttal meghaladta azt. Az exporttöbblet mintegy 0,6 százalékponttal járult hozzá a tavalyi 2%-os GDP-növekedéshez. A külkereskedelmi forgalom volumenének növekedési üteme 2017-ben kissé gyorsul, az export kevésbé (5,3%-ról 6%-ra), az import erőteljesebben (6-ról 7,5%-ra). Az **import javára kinyíló olló** magyarázata az, hogy a belföldi felhasználás gyorsul, a magyar exportképességben viszont nem várható javulás. Idén a belföldi kereslet növekedése következtében az **áruforgalmi aktívum** 9,9 milliárd euróról 9,3 milliárdra csökken, míg a szolgáltatásoké kissé tovább emelkedhet.

A **foglalkoztatás** javul, a munkanélküliség csökken, a cégek foglalkoztatási hajlandósága kedvező. Sok helyen **munkaerő-hiány tapasztalható, a lakosság munkanélküliségtől való félelme csaknem 20 éve nem volt ilyen alacsony**. A **statisztika** azonban e **kedvező tendenciáknál is sokkal látványosabb** javulást mutat a **külföldi munkavállalás** és a **közmunka** terjedése, valamint

módszertani változtatások következtében. A munkaerő-kereslet 2017-ben a gazdasági növekedés gyorsulása ellenére az előző évinél kevésbé, 1,5-2%-kal növekedhet. A **versenyszféra** létszámfelvevő képessége továbbra is bővül, bár dinamikája 3% körülire lassul, a **költségvetési** szektorban dolgozók száma pedig a közmunkások versenyszektorba irányítása, valamint dolgozók egy részének kiszervezése miatt csökkenhet is. Miközben a képzetlen és gyenge munkakultúrájú emberek számára **kevés** a piaci munkaalkalom, mind több szakmában **munkaerő-hiány** tapasztalható. Tavaly a munkanélküliségi ráta éves szinten 1,7 százalékponttal, 5,1%-ra csökkent, az év végi arány 4,5% volt, a harmadik legjobb az EU-ban. Ha azonban a közmunkások kétharmadát is munkanélkülinek tekintenénk, a ráta **8,1% lenne**, nem sokkal kedvezőbb az EU 8,5% körüli átlagánál. Várhatóan 2017-ben is fennmarad a **statisztikai munkanélküliség leszorításának** erőszakos tendenciája. (Az 50%-os mértéknél alacsonyabb arányban egészségkárosodott, gyakorlatilag elhelyezhetetlen személyeket törlik a munkaügyi nyilvántartásból.) A kimutatott **munkanélküliségi ráta** 2017-ben 4,2% körüli lehet.

Tavaly a vállalati hitelállomány már emelkedett, a lakossági még csökkent. A banki **hitelportfóliók minősége** – jelentős részben a nemteljesítő hitelek eladása következtében – jelentősen javult. A céltartalékok felszabadítása nagymértékben hozzájárult a **banki nyereség tízéves csúcsra** kerüléséhez. Idén már a lakosság hitelállománya is emelkedni fog, főleg a lakáshitelezés fellendülése következtében. A pénzügyi szektor GDP-termelése a tavalyi 1%-os visszaesés után 2%-kal emelkedik.

A magyar **államháztartási hiány** idén már hatodik éve lesz **3% alatt**, az **államadósság pedig csökkenő pályán**. Mindennek **árnyoldala** a növekedésellenes adószervezet, a nagy állami elosztási rendszerek leromlása, a költségvetési politika átláthatatlansága, a magán-nyugdíjpénztári vagyron államosítása. Az egyensúly javulásában jelentős szerepe volt az EU-támogatásoknak (egyes kiadások megtakarításával, másfelől a többletaktivitásból adódó adóbevételekkel), újabban pedig a növekedési adóhitelnek. Bár a választások előtt számos területen további költségek, s ezzel a deficit emelkedése várható, **a hiány 3% alatt marad** (2,5% körül lesz), a GDP-arányos államadósság pedig 0,5-1 százalékponttal, 72,8% körülire csökken.

A **fogyasztói árak** a 2016. évi átlagosan 0,4% után 2017 januárjában már 2,3, februárjában pedig 2,9%-kal emelkedtek, mely utóbbi immár az inflációs célsávban található dinamikát jelent. Az elmúlt hónapokban az infláció a világpiaci energiaárak növekedése miatt az EU-ban is felpörgött, de ehhez Magyarországon még hozzájárul a lakosság gyors jövedelem-emelkedésének költség- és keresleti oldalról egyaránt megnyilvánuló inflációs hatása. Idén a világpiaci energiaárak éves átlagban csak szerény növekedése esetén is **legalább 2,5%-os áremelkedés** valószínű. Az **alapkamat** 2017 során várhatóan **nem változik**, így a Fed kamatemeléseinek hatása a forint gyengülését, a tavalyi átlagosan **311,5 forint/euró árfolyam 315-re emelkedését okozhatja**.

Magyarország **folyó fizetési és tökemérlege** 2009 és 2015 között szinte folyamatosan növekvő többletet mutatott, ami 2015-ben elérte a 8,7 milliárd eurót. Ez 2016-ban a kiugró külkereskedelmi aktívum ellenére, az EU-források csökkenő beáramlása következtében 7,5 milliárd euró körülire mérséklődhetett. 2017-ben viszont a külkereskedelmi aktívum némi csökkenése ellenére, az EU-támogatások újraindulása következtében **8 milliárd euróra való növekedés** várható, ami a **GDP arányában stagnálást** jelent (6,7%). A **külföldi tőke** nettó beáramlása tavaly lendületet kapott, ez idén – enyhébb mértékben – de folytatódhat.

A statisztikai adatok 2017-2018-ban várhatóan kedvezőek lesznek, de nem látszanak jelei az EU-támogatások 2020 utáni kifizetését követő időszakra való felkészülésnek.

A GKI prognózisa 2017-re

	2014	2015	2016	2017 előrejelzés		
	tény			szept.	dec.	márc.
GDP termelés	104,0	103,1	102	102,7	103	103,2
• Mezőgazdaság (1)	117,0	94,9	116,8	100	100	95
• Ipar (2)	105,9	108,2	100,8	103	103	103
• Építőipar (3)	110,5	101,5	82,1	108	108	112
• Kereskedelem (4)	104,1	104,6	106	105	107	107
• Szállítás és raktározás (5)	101,8	101,4	102,5	103	103	103
• Információ, kommunikáció (6)	104,0	101,6	103,7	103	103	104
• Pénzügyi szolgáltatás (7)	97,0	100,2	98,9	102	102	102
• Ingatlanügyletek (8)	100,0	102,0	101,2	102	102	103
• Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység(9)	105,4	102,9	106,3	103	103	104
• Közigazgatás, oktatás, egészségügy (10)	100,6	99,9	101,3	101	101	101
• Művészet, szórakoztatás (11)	107,0	98,9	101,4	102	102	102
• Magnövekedés (2)+(3)+(4)+(5)+(6)+(7)+(8)+(9)	104,2	104,5	101,5	103,5	103,7	104,2
GDP belföldi felhasználás	104,6	101,4	101,5	103,2	104,2	104,2
• Egyéni fogyasztás	102,1	103,1	104,2	104	105	105
• Állóeszköz-felhalmozás	109,9	101,9	84,5	105	105	108
Külkereskedelmi áruforgalom						
• Export	106,9	107,8	105,8	107	107	106
• Import	108,8	106,3	105,7	109	109	107,5
Fogyasztói árindex (előző év = 100)	99,8	99,9	100,4	101,5	102	102,5
Folyó fizetési és tőkeemlék együttes egyenlege						
• milliárd euró	6,1	8,7	7,5*	8,2	8,5	8
• a GDP százalékában	5,8	7,9	6,7*	7,2	7,3	6,7
Munkanélküliségi ráta (éves átlag)	7,7	6,8	5,1	5,1	5,1	4,2
Államháztartási egyenleg a GDP százalékában (ESA)	-2,1	-1,6	-1,9	-2,5	-2,5	-2,5

* GKI becslése

Forrás: KSH, GKI